

Uitgave van de Stichting De Gildetrom als voortzetting van het tijdschrift „De Gildetrom”
voorheen uitgegeven door de Bond van Schuttersgilden „Het Kwartier van Oirschot”.

Op 3 december 1973 werd de gildebroeder J. D. van der Harten geïnstalleerd
tot Commissaris van de Koningin in Noord-Brabant. In het Provinciehuis
werd hem de gildegroet gebracht.

Koninklijke bezoeken in 1904

In het oktobernummer van De Gildetrom 1973 lazen wij een artikel over het bezoek dat het Koningspaar in 1904 aan Brabant bracht. „De Wereldkroniek” 11e jaargang no 22 verscheen in een luxe uitgave op 27 augustus en bracht een verslag over dit bezoek, waaraan wij het volgende ontleen.

Vrijdag 19 augustus 1904 's-Hertogenbosch : „Het bezoek aan de Illustre Onze-Lieve-Vrouwe-broederschap in de Hinthammerstraat had een intiem karakter. Vanhier ging de stoet naar het gouvernementshotel (dit was het Gouvernementsgebouw in de Verwerstraat; daar logeerde het koninklijk paar),

Agenda voor 1974

19 mei Jubileum-kringdag, Kwartier van Oirschot in Diessen

19 mei Kringdag Maasland in Nuland

9 juni Kringdag Land van Cuyk te Mook

9 juni Kringdag Kempenland te Mierlo

16 juni Vrij gildefeest, tevens Liefdadigheidsfestijn te Goirle

23 juni Vrij gildefeest te Beugen

29 en 30 juni Kringdag Peelland te Lierop

4 aug. Vrij gildefeest te Knegsel

15 sept. Vrij gildefeest te Leende

RECTIFICATIE

In memoriam D. J. v. d. Ven

In nr. 3 op blz. 41 staat op regel 8 : 1972 ; dit moet zijn 1973.

van welk balkon de Koningin en de Prins de hulde in ontvangst namen van 25 boogschuttersgilden en 32 harmonie- en fanfaregezelschappen die voor H.M. en Z.K.H. defileerden.

Allergrappigste toneeltjes leverden onder het defilé de vaandeldragers der schuttersgilden, door het op allerlei wijze zwaaien hunner vaandels, langs de beenen, om den hals, om het middel, staande, zittende, liggende op den rug, hinkende. De koningin vond het kostelijk en de Prins amuseerde zich bijzonder. Telkens wezen de Koninklijke Echtenooten elkander op grappige voorvallen. En na afloop werden twee der vaandelzwaaiers naar boven geroepen en door Hare Majesteit gekomplimenteerd. En hun prachtige vaandels en antieke zilveren borstplaten werden door de hooge personen bezichtigd”.

De foto in het genoemde blad laat de Vaandeldraaier zien, het vaandel met kruis en medaillon; de vaandeldraaier droeg een donker kostuum met hoed met veeren en witte kousen.

Zaterdag 20 augustus Eindhoven : „Op het stadhuis werd de lunch gebruikt en daarna zagen de Koningin en de Prins het voorbij trekken aan der typische gilden en harmonieën uit deze buurt.” Tot zover De Wereldkroniek.

We nemen dan voor ons het gedenkboek dat werd uitgegeven bij het koninklijk bezoek van H.M. Koningin Wilhelmina en Z.K.H. Prins Hendrik op 20 augustus, samengesteld door Aug. Sassen en uitgegeven te Helmond in 1904 bij Wolters & Schretlen.

Langs de route van het Station naar de Markt stonden verschillende Werkliedenverenigingen, Ambachtsgilden, Gezellenverenigingen, Oude Schutsgilden, Muziek-, toneel-

„DE GILDETRON”, driemaandelijks tijdschrift, uitgave van de Stichting „De Gildetrom”, in welke Stichting samenwerken de Noordbrabantse Federatie van Schuttersgilden met haar Kringen: Het Kwartier van Oirschot, Peelland, Kempenland, Maasland en Het Land van Cuijk.

Hoofredacteur : Drs. W. H. Th. Knippenberg, Socrateslaan 115, 's-Hertogenbosch, tel. 04100-33993

Redacteurs : voor de Noordbr. Federatie: Math. E. M. v. d. Voort, Valklaan 6, Eindhoven, tel. 040-438521
voor Het Kwartier van Oirschot: J. A. Abrahams, Vrijthof 9, Hilvarenbeek, tel. 04255-1319
voor Peelland: Alph. M. G. Niessen, Veestraat 43, Helmond, tel. 04920-24863
voor Maasland: Jan Th. M. Toorians, Willibrordusstraat 4, Loon op Zand, tel. 04166-1516
voor Kempenland: Ir. H. H. Voetman, Baljuwstraat 2, Geldrop, tel. 040-863725
voor Het Land van Cuijk: A. H. Konings, Postbus 1, Haps.

Administratie : W. C. M. Brands, Burg. v. Meursstraat 38, Tilburg, tel. 013-671650

Betalingen: Boerenleenbank te Moergestel, rekeningno. 13.45.08 874, t.g.v. Stichting De Gildetrom, (Girorekening van deze bank: 1071810).

Particuliere abonnementen: f 5,— per jaar, franco thuis.

Bronvermelding: Artikelen en berichten uit dit tijdschrift mogen worden overgenomen mits „De Gildetrom” wordt vermeld, tenzij bij het artikel of bericht uitdrukkelijk anders is aangegeven.

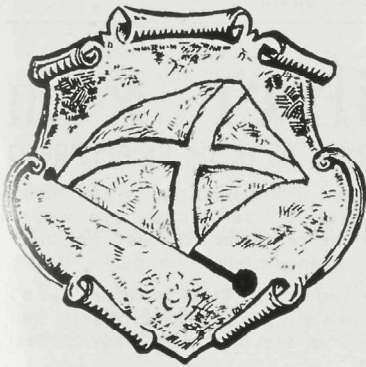
en Sportgezelschappen van Helmond en omgeving. Uit de aard der zaak bepalen we ons hierbij alleen tot de Oude Schutsgilden, die zoals in Eindhoven de Stedelijke Gilden en de Gilden uit Kempenland langs de route hadden opgesteld; hier stonden dan de Peel-landse Gilden opgesteld vanaf de Molenstraat tot aan het fabriek van Prinzen en van Glabbeek. Ofschoon dit niet vermeld wordt zullen deze aan weerszijden van de pas gedempte Ameide gestaan hebben en werden de oude benamingen veranderd in Zuid- en Noord-Koninginnewal als herinnering aan dit koninklijk bezoek.

Wij zien dan opgesteld ;

- a. St. Catharina te Helmond
- b. St. Willibrordus te Bakel
- c. Tranvaalsche Schutters te Gemert
- d. St. Joris te Deurne

- e. St. Antonius te Deurne
- f. St. Antonius en St. Sebastiaan te Gemert
- g. St. Hubertus te Liessel
- h. St. Margaretha te Aarle-Rixtel
- i. St. Hubertus te Bakel
- k. St. Theunis te Beek en Donk
- l. H. Kruis te Gerwen
- m. Nimrod te Aarle-Rixtel
- n. St. Antonius te Stiphout
- o. St. Antonius te Mierlo
- p. St. Hubertus te Koks (Gemert)
- q. St. Catharina te Mierlo
- r. St. Sebastiaan te Mierlo
- s. O.L. Vrouw te Aarle-Rixtel

De Gilden uit Asten, Lierop en Someren schijnen niet aanwezig geweest te zijn, maar die dag is het Koninklijk paar niet verder Brabant ingegaan, want zij keerden des avonds terug naar het Loo.

Het Vendelgebed en de Vendelslagen

Het wordt steeds meer de gewoonte bij gildefeesten en gelegenheden het vendel te zwaaien voor de autoriteiten. Dit is zeer schoon en de gildegedachte wenst dat het vendel wordt gezwaaid namens de gildebroeders. De vendelzwaaijer zwaait zijn kleuren uit, welke voorkomen op het oude Gildevaandel.

Als de vendelier zijn vendel zwaait hetzij voor de autoriteiten, hetzij voor de toeschouwers dan vraagt menig een zich af wat het eigenlijk inhoudt. Wij vendeliers weten dat wel, maar het publiek dient daarvan ook op de hoogte te zijn. Voor de vendelzwaaijer is het immers een strijd tussen geloof en ongeloof, de strijd van St. Joris met de draak. Dit is een spel, dat een symbolische strijd verzinnebeeldt; een gebed dat ten hemel gaat tot God, om met behulp van de patroonheilige van het gilde het gevecht te volbrengen.

In het boek „Het Vendel” is het vendelgebed beschreven aan de hand van een reeks oefeningen, waarvan de tekst correspondeert met de handelingen. Niet in alle gilden wordt dezelfde reeks gezwaaid en dat kan ook niet, want elke vendelier heeft zijn eigen serie oefeningen ingestudeerd die hij telkens uitvoert. Zo'n reeks wordt dus door de eigen vendeliers aangeleerd, uitgevoerd en doorgegeven. Zo komt het dat niet elk gilde hetzelfde zwaait.

In de beoordeling van het wedstrijdvendelen

is hiermede al rekening gehouden in een „algemene” jurering, welke de groep of individuele vendelier beoordeelt ongeacht welke reeks of oefeningen hij zwaait. Men spreekt dus niet meer over een „school”. Elke vendelier heeft dezelfde mogelijkheden bij de beoordeling. De Federatievendelcommissie is daarvan uitgegaan en er wordt strikt de hand aan gehouden (blz 143 e.v.).

Bij een reeks oefeningen waarbij het Vendelgebed wordt opgelezen is het dus noodzakelijk dat de tekst van het gebed wordt aangepast aan de volgorde van de oefeningen die worden gezwaaid.

De serie van het vendelen moet op schrift worden gezet en dan moet worden nagegaan hoe de tekst van het vendelgebed moet volgen. Een voorbeeld hiervan vindt men in „Het Vendel” op blz. 136 e.v., ook blz. 143.

Het ene gilde vendelt zijn reeks figuren naar eigen gewoonte, het andere naar gebruikelijk is in de regio, vandaar dat zij alle verschillen.

Het zou prachtig zijn als dat wel hetzelfde was, doch het behoeft helemaal niet. Zo is het zeker zo mooi! Het gaat toch steeds om het zwaaien van het vendel waarin de grondfiguren historisch zijn overgeleverd en alle van gelijke oorsprong zijn.

Met of zonder tussenzwaaien bouwt men een reeks op maar de figuren die gemaakt worden, worden tweemaal rechts en tweemaal links uitgevoerd.

Zo willen wij voorstellen om de teksten te maken aan de hand van de te zwaaien serie oefeningen. Bijvoorbeeld :

Boven het hoofd wordt gezwaaid : GROET AAN DE ALLERHOOGSTE (2); **rond de hals,** (dus niet volgens het genoemde boek 3, maar dan) nr. 4 DE STRIJD DIENT MOEDIG GEVOERD TE WORDEN ;

dan b.v. : **rond borst, knieën en enkels** de tekst van nr 9, 10 en 11 : DE VENDELIER WORDT DIEP TERNEER GEDRUKT. Volgt het **achter de rug, knieën en enkels werpen en voor opvangen,** dan zegt men de nummers 19, 20, 21 en 22: STEEDS BLIJFT HIJ STRIJDEN HOE MOEILIJK DE STRIJD OOK WORDT.

Zo kunnen we doorgaan, doch willen geen vaste reeks oefeningen geven, want zoals we schreven hangt dat van de aard van de opleiding en beoefening van het vendelen in het eigen gilde af.

Het is de bedoeling, dat men zich hierdoor wat verder in de betekenis van het vendelen en het vendelgebed gaat verdiepen en dat men dan de toeschouwer een goede symbolische uitleg geeft van wat men zwaait. Dan kunnen we het van ganser harte toejuichen dat men bij de feesten, huldigheden e.d. een toelichting geeft. Dat is ook de bedoeling van het gildewezen, dat zoveel facetten heeft die ieder hun betekenis hebben.

Dit uit te dragen is de mooiste manier van deze schone beoefening van het vendelzwaaien.

Zijn er eventueel moeilijkheden met het samenstellen van reeksen en aanpassing van vendelgebedszinnen dan willen wij graag helpen.

Loonopzand, 25 november 1973

Jan Toorians

P.S. Het boek „Het Vendel” is nog bij de schrijver verkrijgbaar.

Brabants Gildezilver XVIII

DRS. W. H. TH. KNIPPENBERG

REUSEL, Sint-Jorisgilde

De oudste oorkonde van dit gilde uit 1606, bewaard in een copie uit 1743, geschreven door A.D., vermeldt de oudste koning van wie een zilveren schild bewaard gebleven is: Cornelius Lippens, secretaris van de dingbank te Reusel; deze dingbank met „eene meyer” als voorzitter, was reeds vóór 1434 door de abdij van Postel opgericht. Dezelfde oorkonde vertelt, dat de zilveren gildevogel in 1600 in de kerk van Reusel was teruggevonden. Ook uit de gildekaart van de aartshertogen Albertus en Isabella (Welfaarts 1889, p. 7—28) blijkt dat „die gemeyne guldebroeders van de Cruysboege tot Reusel van alle oude tijden int schieten van den vogel, gaende met ter processie endere statien vereert ende by onse voorsaeten geapprobeert geweest synde”, in de voorbije oorlogsjaren hun kaart verloren hadden en nu een nieuwe kaart lieten vragen door Rombout Colibrant, provisor van de Abdij van Postel. In dit verzoek werd „aengemerckt, dat gelyke collegien (verenigingen) ende gulde ons geheel lant door waer(waren) gevisseert (goedgekeurd) ende alleenlyck ingestelt tot onsen dienste in tyden van nood ende om de gemeynthe, deen met ander, in vrientschap te leven ende te onderhouden”. De voorgestelde kaart, op 12 aug. 1606 te Postel ondertekend door de secretaris L. Stevens werd met enige verbeteringen goedgekeurd te Brussel op 25 juni 1610. Tot de gebruikelijke artikelen behoren :

Art. 8 „Als men den vogel sal schieten” is het eerste schot van den hertog of zijn plaatsvervanger, het tweede van de pastoor.

Art. 12 „Sal ook igelyk, die coninck wort, tot verbintenis van het juweel een zilveren schild laeten maeken van

eenen Philipsdaelder ofte meer, waerop hy sal mogen syn wapen oft merck setten, om aen het voorschreven juweel te hangen”.

In een later voorschrift staat te lezen, dat op de bijeenkomsten „alle guldebroeders met een rok(jas) en niet met een blauwen keel gekleed syn”.

Na de vrede van Vervins in 1598 tussen Frankrijk en Spanje waren de voorbereidingen begonnen voor het Twaalfjarig Bestand, dat in 1609 te Antwerpen werd gesloten. Juist in deze jaren herleefde het gilde. Daar echter de Zuidelijke Nederlanden toch het slagveld van Europa bleven en zeker na de Vrede van Munster in 1648 de heerlijkheid Reusel, die in de jaren 1145-1283 bijna geheel aan de abdij van Postel was gekomen, aan de abdij werd ontnomen en alle molens, hoeven en tienden door de Staten werden genaast, braken ook voor Reusel moeilijke tijden aan.

In 1680, toen Henric Frans van Herck de vogel schoot en daags daarna de prijzen werden verdiend door Willem Wynants schepen, Ardiaen van Gestel meyer en Henric Peeter Fabri gezworene, werden enige verordeningen aangenomen betreffende het teren en de prijzen; de feesten moesten tijdig worden beëindigd en men werkte daarom in het vervolg „met eenen correcten santlooper op de taefel voor de dekens”.

Deze voorschriften werden ondertekend door Adriaen Spoormans hoofdman, Daniel de Gryter i.p.v. de koning, Peter Symon Vorsters en Mr. Henric de Wytters, beide dekens van het gilde. Adriaen Spoormans was in 1667 na het overlijden van zijn vader Bartholomeus (koning 1610, 1611), broer van Jochem (schild 1615, 1619) „stadhouder en hoofdman” van het gilde geworden.

Volgens de kaart van 1606 moest de halsketting of het juweel met de schilden bewaard worden „in den dorpe van Reusel, in de kercke oft in eene goede ende getrouwe huys” (art. 14), maar een ordonnatie van na 1681 noemt als bewaarplaats „de gemeynths komme, alwaer charters ende boecken bewaert worden, oft tot Postel”.

Op de algemene vergadering van 23 april 1970 werd besloten, dat de koning het juweel zal bewaren; tevens werd eerst toen de titel van „keizer” ook in de gildekaart opgenomen (art. 12 en 17).

Het gilde-archief bevat o.a. twee copieën van de kaart, diverse losse verordeningen en vele oude ledenlijsten. De gildeschat omvat enige vesten, die prijken met de meer dan honderd prijsschilden en een eigen zwartfluwelen koningsvest met uitsluitend koningsschilden. De kleine halfplatte vogel met vergulde kop, kroon en halsband, is gemerkt met een gestileerde lelie zonder schild, maar dit merk is me nog niet bekend. Hieraan hangen de twee oudste schidjes van 1606 en 1609 en een schildje, gemonteerd in een platte ring, van de „Hoofdman J. Kerkhofs, 50 jaar Gilde Broeder” 23-4-57 met de afbeelding van de standaard, hoofd van paard van standaardrijder en een brouwerskuip (merken : zwaardje en H.V.).

Lijst van koningen en hun schilden :

- (1606) C. L. (= Mr. Cornelis Lippens; zie inleiding); afb. wapen met ossekop, twee gekruiste ganzeveren, drie boompjes op berg, drie hangende trossen.
- (1607) Mr. Henrick Stevens; geen schild.
- (1608) Mr. Henrick Stevens; geen schild.
- 1609 Henrick Stevens, Secretaris van Postel, keyser tot Reusel anno 1609; op keerzijde wapen met faas, waarboven twee lilies met voet, eronder een bladerkrans met vier rosetten. Hoewel in de kaart van 1606 de titel van keizer niet wordt genoemd voor „wie den vogel driewerf achter den anderen afschiet”, blijkt hij volgens het schild wel te bestaan.
- (1610) Bartholomeus Spoomans; geen schild.
- (1611) dezelfde als 1610; geen schild.
- 1612 en 1613 Cornelis Andries; afb. zaag en twee bijlen (boomhakker) in ovale ring, waarin ook een maaltteken en een hagalrune.
- 1614 Iacop Machilssen Roymans; afb. schaar (kleermaker).
- 1615 lochem Ariaens; afb. twee gekruiste rijzwepen in ovale ring met maaltokens en hagelrune.
- (1616) Huybrecht Mallimans; afb. M. In 1611 was Huybrecht Mallemans schepen, Jacob Michel Roymans, schepen (schild 1614) en Mr. Henrick Stevens (schild 1609) secretaris van Reusel (Welvaarts 1877, p. 67).
- 1617 Aert Cornelis van Gorip; afb. Riek en schop in ovale ring met maaltokens en hagalrune.
- 1618 Wouter Daniels Meyers; afb. ploeg en kroon in ovale ring met maaltokens en hagalrunes.
- (1619) Jochem Adriaens Spoomans (cf. 1615); geen schild.
- (± 1650) Mr. Adriaen Lenaerts; geen schild.
- 1680 H. F. van Herck; afb. gekroonde priem. In 1650 was 'n zekere Willem van Herck schepen en B. Spoomans secretaris van Reusel (Welvaarts 1877, p. 72).
- 1684 Willem van Lut; afb. wapen met 3+2 bomen, helmteken met hond.
- (1700) Nicolaes Ian Peters Daniel (later ingekrast zijn het jaartal 1700, de titel KONINCK en een s achter DANIEL); afb. steen en snijmes (steenbakker?). Hij overleed in 1704.
- 1711 Ian Peeter Daniels, Hoevenaar op Nieuwenhuysse; afb. boer met ploeg en twee ossen, kruisboog en bloem. De Nieuwenhuizenhoeve was vóór 1648 een Postelse hoeve (Welvaarts, p. 89).
- (1712) Peter van Herk (1712 is ingekrast); genopt schild.
- 1715 Ioanes Huybergs; afb. paard met ploeg, hond, twee kruisbogen.
- 1731 Cornelis van Herck; afb. wapen met drie bomen en roskam(?), boven het wapen hangende ossekop.
- 1737 Ian Huybrechs; afb. boer met ploeg en twee paarden, kruisboog en twee bijenkorven, ieder met twee gekruiste honingraatstekers(?).
- (1741) Laurentius van de Look; genopt schild.
- 1743 Geeraert Ivo; afb. boer met ploeg en twee paarden, kruisboog. Dit is het eerste gemerkte koningschild; merken: trembleerteken, gekroonde hand (Antwerpen), gekroonde 51(1751) en derde onduidelijk merk (bloem?).
- 1750 Antony van Gorp; afb. kruisboog en twee bijenkorven, ieder met twee gekruiste honingraatstekers (?); geen merk.
- 1751 Christaen Kerckhoeven; afb. kruisboog; merken: trembleerteken, gekroonde 59(1759) en twee onbekende, waarschijnlijk Belgische merken.
- (1756) Jan Sol; geen schild.
- 1766 Matys Molle; afb. twee korven en hopschep; geen merk.
- 1770 Ian van Herck; afb. zelfde wapen als 1731; geen merk.
- 1773 Ian van Herck; afb. zelfde wapen als 1770; geen merk.
- 1797 Ioannes Sol (cf. 1756); afb. koetsier met zweep; geen merk.
- 1812 Simon Wouter Vosters; afb. hande laar met stok, pijp en hoed; geen merk. Waarschijnlijk vanwege de dure tijden is voor dit koningsschild een ouder dankschild, een ex-voto, gebruikt; op de keerzijde staat afgebeeld het stadhuis van 's-Bosch, geflankeerd door twee heiligen, „S Maria”, „S. Anna”, en de tekst „SR Bosch is overgegaan den 9 oktober

- 1794". Op 9 oct. 1794 werd de stad na een belegering overgegeven aan de Franse troepen, waardoor voor de katholieken het begin van godsdienstvrijheid begon te dagen.
- 1819 Marcelis van der Heyden; hartvormig genopt schild; geen merk. Dit schild is tevoren (het jaartal 1747 is ingekrast) in gebruik geweest als ex-voto volgens het opschrift aan de andere zijde: „Memorie van Elisabeth Mallans saliger, huysvrouw van Jan Baptist Spoermans, tot Arendonck”.
- 1827 Ioan.s van Limpt; afb. ploeg; merken: Januskop en Minervakop.
- 1839 Michiel van Limp, landbouwer „koning gescnoten in de Busguld”; afb. ploeg; geen merk.
- 1847 Cornelis Kerkhofs; afb. bierbrouwer met tonnen en kuipen; genopt schild; merken: leeuwte + 2, kopje + K, jaarletter T(=1853) en WH met ossekop (=W. Hermans, Eindhoven).
- 1851 P. A. van Gorp; afb. radmaker; meesterteken gekroonde G(?).
- 1858 I. C. Lieves; afb. boer met ploeg en twee paarden; genopt schild; geen merk.
- 1861 Cornelis van de Borne; afb. dezelfde als 1858; genopt schild; geen merk.
- 1864 Cornelis Kerkhofs afb. dezelfde als 1847; genopt schild; merken: leeuwte + 2, kopje + K, jrl. e (=1864) en IN 39 (=J. Noppen, Den Bosch).
- 1867 Peter van den Borne; afb. boer met ploeg en paard; genopt schild; geen merk.
- 1876 P. Lemmens: afb. wimpel op standaard; genopt schild. Ook dit schild was tevoren reeds voor een ander doel gebruikt; op de andere zijde staat afgebeeld een smid met aambeeld, hamer, blaasbalg, hoefijzer, vijl enz. en „Adriaan Janssen, Koning van de Molle-Gilde te Reusel 1867” (zie Brab. Heem 24, 1972, p. 133-134: te Berkel bestond vóór 1860 een gilde „ter uitroeiing van musschen en molten”).
- 1880 S. Kerkhofs; afb. brouwer met tonnen; genopt schild; merken onleesbaar.
- 1883 Cornelus van Liemp; afb. boer met ploeg en paard; genopt schild; geen merk.
- 1886 J. van Limpt, Landbouwer; rechthoekig schild; geen merk.
- 1892 Joh. Vermeulen; afb. timmerman in werkplaats; genopt schild; merken: leeuwte + 2, kopje + K, jrl. I (=1893) en WM 5(=W. Manders, Eindhoven).
- 1907 Jac. Peters; afb. herbergier bij tapkast; genopt; geen merk.
- 1910 Franciscus Vermeulen; afb. dezelfde als 1612; merken: I (inlands) en JW 3(?; J. Worst, Den Bosch);
- oud model schildje als 1612-1618 met hagalrune,
- 1913 Herman Wouters; afb. slager met koe; merken: zwaardje en V H: oud model schildje.
- (1917) Herman Wouters; geen schild.
- 1920 Math. Vrijsen; afb. boerderij met put, hondehok, hond, koe en kippen; oud model schildje.
- 1923 Hermans Wouters, 3de maal koning; afb. slager met koe; merken: I (inlands) en J v H 2(J.v. Hout-Ververgaard, Eindhoven); oud model schildje.
- 1926 J. G. Horsting; afb. boerderij en kerk, kruiwagen en boer, zaaiend op zijn land; merken: I en JvH 2: oud model schildje.
- 1929 1933 Jos J. Leyen, slager; afb. slager met varken; merk zwaardje.
- 1933 Joh. Maas, agent der HAV Bank; afb. HAV Bank; merken: leeuwte + 2, kopje + K, jrl. B(1936) en J v H 2.
- 1936 Mathijs Vrijsen, wethouder van Reusel, secretaris van NCB; afb. gemeentehuis en twee schilden met ploeg en korenschoof; merken: leeuwte + K, jrl. B(1936) en JvH 2.
- 1939 1942 N. Daniëls; afb. St.Joris met draak; merken: leeuwte + 2, kopje + K, jrl. F(1940) en JvH 2.
- 1946 J. E. Kaethoven.
- 1949 Johannes Hendricus Maas; afb. vaandrig, schutspaal met vogel en schutter; merken: I + 2, k+K, jrl. P (1950) en J v H 2.
- 1952 H. van Hoppe, Handelaar bouwmaterialen en brandstoffen; afb. H; merken: I + 2, k + K, jrl. R(1952) HV(v. Hout-Ververgaard).
- 1955 Jacobus van Gompel (vanaf 1970 secretaris); afb. Philipsgebouw; merken: I + II, k + K, jrl. U(1955) en HV.
- 1958 H. van Hoppe; afb. magazijn „Bouwmaterialen en Brandst.”; merken: I + II, k + K, jrl. Y(1958) en HV.
- 1959 H. A. J. Vrijsen; afb. vrachtwagen; merken I + II, k + K, jrl Z (1959) en HV.
- 1962 H. van den Borne; afb. St. Joris met draak; merken: I + II, k + K, jrl c(1962) en HV.
- 1965 A. Coppens; afb. bergmolen en St. Joris met draak; merken: I + II, k + K, jrl f(1965) en HV.
- 1968 Michiel van Limpt, Autobus Chauffeur; afb. BBA-embleem; merken: I + II, k + K, jrl i (1968) en HV.
- 1971 P. A. Kerkhofs, met vrachtwagen; merken: I + II, k + K, jrl i en HV.

Nadat in 1932 het koningschieten een jaar was uitgesteld vanwege de crisistijd, bleef vanaf 1939 Nico Daniëls wegens de inlevering van alle wapens en een schietverbod koning tot 1946; in 1946 werd weer met de kruisboog geschoten. In 1935 trad het gilde toe tot de Federatie van Schuttersgilden, Kring Kempenland. De gilde-akker werd verkocht in 1946, misschien om het 350-jarig be-

staan in 1950 met des te meer luister te kunnen viëren. Oude tradities, zoals het stemmen over nieuwe leden met bonen en erwten, werden nog in 1952 onderhouden. Rest nog een laatste bemerking. In *Taxandria* 41, 1934, p. 133-134 heeft Jolles de bijenkorfachtige afbeeldingen beschreven, die voorkomen op koningsschilden van Reusel (1737 en 1750), Rosmalen en Goirle; hij meent, dat het attributen zijn van het brouwersvak, manden met moutschoppen, en verwijst daarvoor naar een gevelsteen in het Stedelijk Museum van Breda met eenzelfde afbeelding.

Onlangs zag ik in de Sint-Mathiaskerk in de Boschstraat te Maastricht een moderne gedenksteen voor de H. Arnoldus, de patroon van de bierbrouwers; ook hierop waren de bijenkorfachtige manden met de moutschoppen afgebeeld.

Aan de gildebreders, in 1954 met nieuwe sjerpen uitgedost, zij nog een lange toekomst toegewenst.

Lit.

Jolles II, 1934, p. 112-115.

Th. Ign. Welvaarts, Het Sint Jorisingilde te Reusel, inhoudende veertig schildteekeningen en een plaat van St. Joris, Turnhout 1889 (de tekeningen van de „nog aanwezige schilden in natuurlijke grootte met hun dikwijls foutieve inschriften door Th. Ign. W., met de bijvoeging der zwaarte in grammen"), 46 + 28 blz.

Th. Ign. Welvaarts, Zilveren juweel van het St. Jorisingilde te Reusel, 1888 (alleen de tekeningen, maar hier op folio), 7 blz.

Th. Ign. Welvaarts, Reusel naar de archieven van Postel's Abdij, Turnhout 1877.

Nieuws uit Het Kwartier van Oirschot

Kort verslag van de Kringvergadering op 24 november 1973 te Hoogeloon

Bestuur: De bestuursleden, de heren P. Liebregts te Vessem, H. van Aaken te Wintelre en J. Abrahams te Hilvarenbeek, werden bij acclamatie herkozen.

Jubileum-commissie. In 1974 zal het feit worden herdacht dat „Het Kwartier van Oirschot" 40 jaren bestaat. Er werd een commissie gevormd die met het kringbestuur zal nagaan wat er in deze mogelijk is. Leden hiervan zijn de heren Th. Ansems Hulsel, W. van Dijk Moergestel, A. Huyben Alphen, P. v. d. Heyden Westelbeers en J. Vogels Oirschot.

Gilde-feesten 1974. De jubileum-kringdag zal gehouden worden op 19 mei te Diessen, op 16 juni een vrij gildefeest tevens liefdadigheidsfeest te Goirle en een vrij gildefeest op 4 aug. te Knegsel.

Kascommissie: Hiervoor werden benoemd de heren H. Bullens Oirschot, Adr. v. Kronenburg Middelbeers en J. Heuvelmans Diessen.

Schietreglement: Gedurende deze winter zal het schietreglement voor alle wapens worden besproken door de technische commissies met vertegenwoordigers van de aangesloten gilden. Het kringbestuur verwacht dat hiermede vele moeilijkheden uit de weg geruimd kunnen worden.

MEDAILLON VAN DE O.L.V. BROEDERSCHAP TE OIRSCHOT

Op de foto (pag. 56) prijkt het medaillon van de O.L.V. Broederschap van Oirschot, dat in het begin van dit jaar tesamen met een nieuwe koningsketen waaraan dit klei-

nood werd bevestigd het gildezilver van genoemde broederschap kwam aanvullen en verrijken; „verbeteren" zegt men in gildekringen.

In het midden prijkt de in zilver gedreven beeltenis van de Moeder Gods met het Christuskind op de arm. Deze is als het ware geplaatst op een maanvormige banderolle waarop staat: O.L.V. Broederschap 1463-1972. De Mariafiguur is op schouderhoogte geflankeerd door de wapens van Brabant en Oirschot. Boven het gekroonde hoofd van Maria ziet men een dalende duif, als symbool van de H. Geest. Het medaillon is ovaalvormig, waartegen veertien gelijkvormige driehoeken zijn geplaatst, elk bekroond met een bolvorm.¹⁾

Door middel van twee V-vormige ogen werd het medaillon aan een keten bevestigd, die uit 34 zilveren schakels bestaat, waarbij op elke schakel de naam van een huidige gildebroeder of zuster werd gegraveerd, waar nodig voorzien van titel of bestuursfunctie, waardoor deze keten bovendien een documentaire betekenis kreeg.

Als verdere merkwaardigheid dient te worden vermeld, dat het medaillon als doosvorm²⁾ werd uitgevoerd, die over enige tijd een perkament zal bevatten waarop de namen van overleden gildebroeders na 1935 zullen staan. Een zeer interessant idee, dat ongetwijfeld een eigen bijdrage levert tot de huidige vernieuwingen in het levenspatroon der gilden. Hoofdman Harry van Nunen was het, die op deze ideeën gekomen was. De uitvoering daarvan werd hem mogelijk gemaakt door verschillende activiteiten waarvoor hij de medewerking verkreeg van al zijn gildebroeders en zó aan de benodigde financiën kwam. Al met al een bewijs, dat het gildewezen in Oirschot leeft, zeker ook in de O.L.V. Broederschap.

1) Op het eerste gezicht roept deze vormgeving herinneringen op aan de laat-middeleeuwse Mariana, waarbij de Moeder-Gods-figuur (Maria met kind) in een amandelvormig aureool (mandorla) is geplaatst, omgeven door een krans van stralen en vlammen, in Duitse landen aangeduid met Strahlenmadonna.

Zulk een Marianum hangt in de Willibrorduskerk te Dourne (het is een copie van het Marianum te Venray) en in de Lambertuskerk te Eindhoven-Gestel (afkomstig uit Gent en in 1933 aan de pastoor aangeboden).

2) Dit doet even denken aan het Mandorla-achtig reliqui-omhulsel, dat zich onder Nr. 73 bevindt in de zilverafdeling van het Kunsthistorisch Museum te Wenen.

Gilde Sint Joris Tilburg

Onderscheiding

Op 20 sept. 1973 werd het feit herdacht dat de gildebroeder W. C. Priems 50 jaren lid was van het Gilde Sint Joris Tilburg. Op die dag ontving hij het onderscheidingsteken van het „Kwartier van Oirschot” en een kunstwerk van „zijn” gilde.

Uitreiking Kringonderscheidingstekens

In het afgelopen kwartaal werd het kringonderscheidingsteken van „Het Kwartier

56

van Oirschot” uitgereikt aan de volgende trouwe en verdienstelijke gildebroeders van :
St. Monulphus en Gondulphus te Knegsel : B. v. d. Ven, W. Willems, P. Beerens, H. Groenen en A. Keeris.

St. Willibrordus te Wintelre : A. Sebregts, J. Th. v. Gerwen, C. H. Beerens, H. v. d. Ven, W. J. Wilting, A. J. Klessens, A. v. d. Heijden, H. v. Hoof en H. J. Klessens.

St. Joris, Tilburg : W. C. Priems.

St. Joris, Oirschot : P. J. v. d. Hamsvoort.

St. Catharina, Moergestel : W. Wolfs.

Gilde Sint Sebastiaan Tilburg

Koningschieten 1973

Op 23 september 1973 werd na een periode van drie jaren het koningschieten gehouden. Bovenstaande foto toont de nieuwe koning Aad Visser met zijn „koningin”.

Gilde Sint Brigida Netersel

Koningschieten.

Tijdens het koningschieten op 4 juni 1973 te Netersel werd de ere-wijn gedronken op de

pastorie. Op bovenstaande foto zien wij van links naar rechts: hoofdman Coppelmans, pastoor Gruter, secretaris P. der Kinderen en de nieuwe koning Jan Couwenberg.

GILDEBROEDERS DIE ONS DOOR DE DOOD ONTVIELEN †

Gilde Sint Sebastiaan Hoogeloon

1. Harrie Bogers, overleden 20 jan. 1973 (feestdag van Sint Sebastiaan), nog maar 38 jaar oud en 15 jaar gildebroeder.
2. Godefridus Coppens, overleden op 8 maart 1973; hij was 75 jaar oud en 35 jaar lid van het gilde.
3. Cornelis van Beers, overleden op 14 juni 1973 in de ouderdom van 87 jaar. Hij was meer dan 50 jaren lid van zijn gilde.
4. Gerrit Willems, overleden op 10 juli 1973 op 73-jarige leeftijd; hij was 26 jaren gildebroeder.

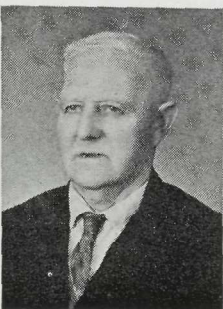
Gilde Sint Joris Hooge Mierde.

5. Johannes Vorselaars, bijna 83 jaren oud overleden 8 aug. 1973; hij was 56 jaren gehuwd en 35 jaar lid van het gilde.

6. Christiaan van Gisbergen vierde op 11 aug. 1973 zijn 73e verjaardag en overleed op diezelfde dag. Hij was 22 jaar lid en vanaf 1969 deken; hij was een grote stimulator voor het gildewezen.
7. Wilhelmus Antonius overleed op 12 sept. 1973 in de gezegende ouderdom van 93 jaren; hij was 66 jaren gildebroeder, is koning en Deken geweest, en heeft veel gedaan voor de reparatie van de bogen.

Gilde Sint Joris Moergestel.

8. Adrianus van den Meijdenberg, op 30 aug. 1973 overleden in de ouderdom van 65 jaren, waarvan 40 jaren als gildebroeder. In velerlei functies heeft hij de gemeenschap gediend.

Nieuws uit Kempenland

Verbroederings-Gildefeest in Bergeijk

Het Heilig-Sacramentsgilde Bergeijk, dat in het bezit is van prachtig koningszilver en verdere gildeattributen, behoorde voorheen tot de z.g. slapende gilden.

Om tot nieuwe activiteiten te kunnen komen werd door het gilde in het kader van E-3 feesten op 23 september j.l. een verbroederings-gildefeest georganiseerd; 10 gilden namen deel waaronder twee Belgische gilden.

Het was de eerste keer dat Bergeijk geconfronteerd werd met een optocht van gilden. Er was vrij veel belangstelling, óók op het terrein waar alle gilde-tradities werden gedemonstreerd, t.w. de massale opmars, Hernieuwing van de Eed van Trouw, massale vendelgroet en afmars, het vendelgebed met uitleg, uitbeelding St. Martinus met bedelaar, koningschieten, gewoenschieten, kruisboogschieten, handboogschieten en Kempische volksdansen.

Het publiek was erg enthousiast. De regerend-deken van het Heilig-Sacramentsgilde de heer J. Daris was dan ook erg verheugd en dankte Burgemeester en Wethouders en alle medewerkers en gildebroeders. Hij sprak hierbij de hoop uit, dat het Heilig-Sacramentsgilde van Bergeijk door deze manifestatie weer eens tot grote bloei zal kunnen komen. Onder grote belangstelling en tot volle tevredenheid van de gildebroeders reikte de Edelachtbare Burgemeester van Bergeijk de herinneringsschilden uit.

Gildemanifestatie Aalst-Waalre

Op 23 september j.l. hielden de 3 gilden uit Aalst-Waalre een manifestatie. De gildemis in de kerk van Aalst werd gezongen door het Sint-Martinusgilde uit Dommelen.

In de bomvolle kerk werd door de Vaandrig van St. Antonius en Catharina de eed van trouw aan het geestelijk gezag hernieuwd. Hierna volgde een vendelhulde door de gezamenlijke gilden en trok men door de woonwijken van Aalst naar het gemeentehuis om de eed van trouw aan het wereldlijk gezag te hernieuwen, erewijn te drinken en een maaltijd te nuttigen. Onderweg liet men een uitbeelding van St. Martinus met de bedelaar en akrobatisch vendelen zien.

Nadat men in optocht naar het marktplein in Waalre was getrokken, werden daar onder grote belangstelling demonstraties gegeven in vendelen, standaardrijden, trommen, koningschieten en St. Martinus met de bedelaar.

Verder was er door de gilden een tentoonstelling ingericht, waar de publieke belangstelling ver de verwachtingen overtrof.

Naast de schuttersgildenattributen had de Kon. Weverij van Dijk een stand ingericht

om het verschil tussen ambachtsgilden en schuttersgilden duidelijk te maken. Daar naast werd een film vertoond van het laatste gildefeest in Dinther.

Het doel, om het publiek te laten zien wat een schuttersgilde eigenlijk is, werd dan ook ten volle bereikt. Het gilde van St. Antonius en Catharina uit Aalst en de gilden St. Martinus en St. Willibrordus uit Waalre kunnen terugzien op een geslaagde dag.

P. v. d. Putten voor de tweede maal kampioenschutter

Zondag 7 oktober kwamen de gildebroeders van het Sint-Jorisgilde Gestel bij het schutterslokaal in vol ornaat bijeen, omdat er gestreden zou moeten worden voor het kampioenschap.

Alvorens met de wedstrijd begonnen werd werd er een groepsfoto van het gilde gemaakt. De strijd ving om 11.30 uur aan; volgens een van te voren gedane loting werd om de beurt geschoten. Het was een zeer spannende strijd temeer omdat er verschillende potentiële kandidaten waren die het er niet bij lieten zitten.

Rond 14.30 uur kwam de beslissing; kampioenschutter P. v. d. Putten behaalde voor de tweede maal met 1 treffer verschil op gildebroeder F. Beelen het kampioenschap, gevolgd door 5 gildebroeders met 2 treffers verschil.

Regerend deken J. Janssen spelde hem daarna met enig ceremonieel het kampioenskrus op en overhandigde hem daarna wederom de Gennepmolen-wisselbeker.

Hierna maakte hij de overige prijswinnaars bekend.

Na dit alles werd nog lang gezellig nagekaart over hetgeen plaatsgevonden had.

Sint-Jorisgilde Gestel

IN MEMORIAM Louis van Dijk

Op 22 november 1973 overleed op 74-jarige leeftijd Ere-deken Louis van Dijk van het Sint-Jorisgilde Gestel. Vele gildebroeders waren aanwezig om deze gewaardeerde gildebroeder naar zijn laatste rustplaats te begeleiden.

Hij was onderscheiden met het ere-zilver van de Kring. Ere-deken L. van Dijk stond steeds op de bres voor oude tradities, hij deed alles voor zijn gilde en werkte steeds actief mee aan de verdere ontplooiing van het gilde.

Zijn uitermate grote belangstelling daarvoor bleef hem bij tot zijn laatste levensdag omdat zijn gehele leven diep doordrongen is geweest van de ware gildebroederschap.

Bij de gildebroeders van het Sint-Jorisgilde Gestel zal hij in dankbare herinnering voortleven.

Duizel

Koningschieten Gilde van St. Jan Baptist

Op kermiszaterdag, 28 juli 1973, werd te Duizel de tweejaarlijkse koningschietwedstrijd met de kruisboog gehouden.

Begonnen werd 's middags om 13.00 uur met een plechtige Gildemis in de parochiekerk ter intentie van de overleden en levende gildeleden. Na de mis werd op het kerkplein een vendelhulde gebracht aan de celebrant, Pastoor Strijbos.

Hierna vertrokken de leden in optocht naar het Gildelokaal, waar volgens traditie werd geloot voor de volgorde van het schieten.

Hierna ging het in optocht naar de pastorie, waar Pastoor Strijbos, ere-Deken van het Gilde, die was uitgenodigd om de boom te „vrijen”, werd afgehaald en waarna de optocht verder ging naar het schietterrein.

Na het traditionele ritueel onder de schutsboom, verzocht de Hoofdman L. J. Stravens ere-Deken Pastoor Strijbos de boom te vrijen. Hierna werd de koning, de tweentachtjarige Waltherus Rijken, verzocht het eerste schot te lossen, waarna de overige deelnemende leden volgden volgens volgorde van de loting. Er werd door 37 leden deelgenomen.

Bij het 57ste schot gelukte het Regerend-Deken, penningmeester Harrie van de Ven, de vogel te vellen.

De 29-jarige heer van de Ven werd hiermede de nieuwe Koning en krijgt dus voor de komende twee jaren een dubbele functie te vervullen.

Van de 57 schoten die werden gelost troffen er 39 doel, terwijl er 18 werden gemist.

Na de gebruikelijke rituelen en huldigheden werd door de gildeleden in het gildelokaal gezellig gedronken op de nieuwe Koning.

De volgende zondagmorgen werd de Koning aan huis een vendelhulde gebracht, waarna men weer in optocht naar het schietterrein

ging, voor het houden van de prijsvogelschietwedstrijd, die volgens traditie daags na de koningschietwedstrijd wordt gehouden.

Na de prijsuitreiking in het Gildelokaal werd evenals de vorige dag nog enige tijd in gezellig samenzijn doorgebracht.

Jac Hakkens,

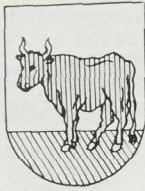
(Regerend-Deken, Schrijver)

„Pro Ecclesia et Pontifice” in Dommelen

Op 11 november (Feestdag St. Martinus) werd onder de wederom zeer goed verzorgde gildemis na het evangelie Paul van den Eijnden, hoofdman van het Sint-Martinusgilde uit Dommelen, door de pastoor der parochie naar voren geroepen om hem te danken voor alles wat hij voor de gemeenschap van Dommelen had gedaan, en in hem werden betrokken al de verenigingen waarin hij werkzaam is en ook zijn gezin, dat hem steeds ten volle terzijde stond. Dit ongewone dankwoord op deze ongewone plaats werd gevolgd door de mededeling dat de bisschop van 's-Hertogenbosch het verzoek had ondersteund om Paul van den Eijnden kerkelijk te onderscheiden en dat nu de officiële bul was binnengekomen met de versierselen behorende bij de onderscheiding. „Pro Ecclesia et Pontifice”. Zijn echtgenote werd daarna op het priesterkoor geroepen en zij mocht de onderscheiding bij haar man opspelden. Na de H. Mis werd er door de jeugdgroep van de vendeliers een vendelhulde gebracht aan de pastoor en tevens ook aan de gedecoreerde. Hierna was er eerst op het kerkplein gelegenheid Paul van den Eijnden te feliciteren, waarna er een receptie volgde in het gildehuis waar de voorzitter van Kempenland hem namens zijn medebestuurdsleden toesprak. Het was weer een bijzonder mooie dag in Dommelen, waarbij de burgemeester met geheel zijn gezin per fiets uit Valkenswaard gekomen zijnde - wederom blij gaf met het Dommelse gilde mede te leven.

Hoofdman L. J. Stravens hangt de nieuwe koning H. v. d. Ven de koningsmantel om.

Nieuws uit Maasland

Te Vught had op zaterdag 3 november de algemene jaarvergadering plaats van de aangesloten gilden van kring Maasland. Alvorens de ledenvergadering begon had een korte bestuursvergadering plaats. Voornaamste punt was hier de verantwoorde zilverrestauratie van schilden. Dit was naar voren gebracht door Gilde St. Joris Nieuwkuijk.

Het Gilde St. Catharina te Vught vraagt een zondag in de maand juni 1974 om alle St. Catharina's te ontvangen i.v.m. haar 500-jarig bestaan. Ter sprake kwam ook het stellen van een prijs voor de keizers van de kring op de kringdag. Het vaststellen van de komende kringdag werd besproken in de ledenvergadering.

Onder leiding van voorzitter Jan van de Mortel kon daarna de ledenvergadering beginnen; hij zegt dat het een goed teken is dat de gilden van Maasland maar een keer per jaar bijeenkomen om hun belangen te bespreken.

Hierop werden de overleden leden herdacht. Het waren: de gildebreeders Vromans en van den Hoven van St. Ambrosius Loonopzand, Moonen van St. Hubertus van Loonopzand, Th. Pullen St. Joris Nieuwkuijk, L. Schapendonk St. Hubertus Berkel, J. Loeffen St. Antonius Vorstenbosch, W. v. Eerd St. Barbara Vught, Th. Hanegraaf St. Antonius Nuland, A. v. d. Gouw St. Crispijn Waalwijk, J. v. d. Bosch en J. Michels St. Antonius Haaren, J. Langenhuizen St. Willibrord Heeswijk.

De notulen van secretaris en penningmeester werden goedgekeurd.

Aan de standaardrijderscommissie werd een reservelid, de heer G. Moonen, toegevoegd. De kringdag Maasland is vastgesteld op zondag 19 mei bij St. Antonius in Nuland. Onze Lieve-Vrouweschuts te Elshout vraagt 1975 aan en Berkel St. Hubertus 1976.

Gememoreerd werd de pauselijke onderscheiding van Ir. van Lammeren, bestuurslid van de kring.

Deelname aan ERE-Front te Den Haag is besproken.

De Heer E. Gerrits, vice-voorzitter van de kring, werd een zilveren schild als ere-deken van Maasland opgespeld door de voorzitter. (De eerste Kringonderscheiding).

De bestuursleden Van Hulst, Dr. Luijkx en Toorians werden herkozen.

Verslagen werden uitgebracht door de voorzitters van de vendel-, trom- en standaardrijderscommissies evenals van de schutters. In alle verslagen bleek een goede indruk van de gehouden kringdag te Dinther, waarop de voorzitter Gilde St. Barbara complimenteerde.

Verslag werd ook gedaan van het blad „De Gildetrom” in de kring Maasland.

In de rondvraag was heel veel aandacht

voor het schieten met hand- en kruisboog. Hiervoor kwamen suggesties die behandeld zullen worden door de betreffende commissie. Aandacht werd besteed aan het vendelen en trommen op de wedstrijden en voor een goede inschrijving op een feest, waaraan de jurering haar voordeel kan hebben.

De voorzitter had bewondering voor de aanwezigen, die een duidelijke en gildebredelijke taal hebben gesproken om de vergadering zo goed te laten verlopen, waarna hij de bijeenkomst met de Christelijke groet sloot.

Jan Toorians, secr.

UDENHOUT. Een zeer geslaagd gildefeest heeft het Gilde van **St. Antonius en Sebastiaan** van Udenhout gehouden op zondag 16 september in het kader van de opening van het nieuwe gemeentehuis aldaar en de jume-lage met Weiskirchen (Dld.) dat ook haar gildebreeders meebracht.

Het Gilde bestond 425 jaar. De gildemis was iets prachtigs en de kerk eivol. In het gemeentehuis ging het er gezellig naar toe. Het was een internationaal gezelschap en er werden vele speeches gehouden en er werd heel veel van gedachte gewisseld onder elkaar.

Het was de bedoeling dat alle gilden St. Sebastiaan en St. Antonius van de Federatie op deze dag aanwezig zouden zijn. Dat was dan ook, maar ook waren de buurgilden aanwezig van Udenhout, zodat er maar liefst 27 waren.

Udenhout had goed gezorgd en de uitvoering was in goede handen.

Voor de vendelgroet werden door de burgemeesters Hoefsloot en Lempke duiven losgelaten. Burgemeester Lempke van Weiskirchen zei trots te kunnen zijn op de Brabantse gilden.

De wedstrijden verliepen goed en bij de prijsuitreiking in de feesttent heerste een vriendschappelijke sfeer die er tot laat in de avond is blijven hangen.

NIEUWKUIJK. Het Gilde **St. Joris** heeft in oktober haar zeer actief lid Theo Pullen ten grave gedragen met gilde-er.

Dit was de eigenlijke man van de schietbomen waarvoor hij zich steeds beschikbaar toonde.

Hij werd lid in 1966 en overleed op 32-jarige leeftijd.

HAAREN. Bij **St. Antonius en Sebastiaan** heeft men op 15 oktober een schietwedstrijd - waarmede het seizoen werd gesloten - gehouden met de oude handboog. 1 werd L. v. d. Wiel, 2 F. v. d. Wiel, 3. Nico van Haaren, 4 Ant. v. d. Wiel en 5 C. v. d. Wiel. De extra-prijs voor de dames was voor Mevr. v. d. Wiel-Swinkels. De voorzitter F. v. d. Wiel reikte de prijzen uit.

LOON OP ZAND. Op de teerdag van het gilde **St. Ambrosius** op 7 oktober was het middelpunt: de gildebroeder Jan van Dongen. Deze werd onder de koffietafel door de hoofdmans, de heer Verhulst, gecompimenteerd met zijn 40-jarig lidmaatschap. Hij reikte hem het gildeschild over. Tevens was daarbij de burgemeester L. v. Erp van Loon op Zand, ere-deken van het Gilde.

In de welgekozen woorden richtte hij zich tot de jubilaris die veel voor de Loonopzandse gemeenschap heeft gedaan. De heer Van Dongen was bestuurslid van diverse verenigingen en organisaties in het dorp; een veelzijdig man. Daarom kon de burgemeester hem mededelen dat hij de Zilveren Medaille in de Orde van Oranje Nassau heeft ontvangen. Onder luid applaus spelde de burgemeester de medaille op. De familie van de heer Van Dongen was hierbij aanwezig. Op de avond werden ook de schietprijzen met de handboog door de Hoofdman bekend gemaakt en uitgereikt.

LOON OP ZAND. De statiedag op 23 oktober van het gilde **St. Hubertus** was er een van bijzondere allure.

Hier was in de gildemis de koster in de preek ter sprake gekomen, want deze werd onlangs de nieuwe gildekoning. 's Avonds na de koffietafel werd Marius Leermakers door de oude koning E. v. Noije het gildezilver omgehangen. Hier was ook gildebroeder E. van Noije 50 jaar lid.

Hij kreeg van de Overdeken een draagmedaille overhandigd.

De Overdeken Jan v. d. Hoven zelf was 25 jaar bestuurslid. Deze werd door de secretaris in de bloemetjes gezet en kreeg een rookstandaard.

DRUNEN. Het **Sint-Hubertsgilde** sloot zijn schietseizoen af op 3 november.

Dit was op de statiedag. Toen werd in alle vroegte reveille geblazen en de leden opgetromd ter gildemis.

Op deze dag werd een bedrag ingezameld voor pater van Rooij.

Het schieten: Opgelegd geweer 1. P. Verhoeven, 2 L. v. Oosterhout, 3 A. Smits.

Voor vrije hand: 1 H. de Leeuw, 2 J. Klerks en 3 F. Klerks Fzn. Jeugdschieten: 1 P. Klerks, 2 F. Klerks en 3 C. v. Loon.

ELSHOUT. Tijdens de statiedag in september heeft de **Onse-Lieve-Vrouweschuts** de gildebroeders Jan van Esch en Jos Geelen gehuldigd. Deze waren 25 jaar lid. Na de H. Mis was er een korte vergadering en daarna schietwedstrijd.

BESOIJEN. Een verboederingsfeest op 15 en 16 september heeft het Gilde **St. Crispijn**

en **Crispinianus** van Besoijen gehouden in de jumelagestad Unna in Duitsland. Deze gildebroeders hebben daar een goede indruk achter gelaten. Zij brachten daar een vendelgroet en hebben deelgenomen aan het schieten. Unna Schützenverein werd winnaar. De beste Waalwijkse schutter werd H. Mombers met 34 punten. In Unna werden geschenken uitgewisseld.

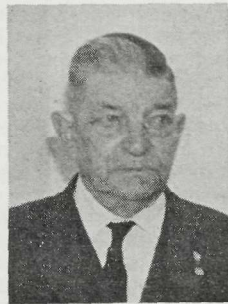
Het aangeboden schilderij was van de hand van de zoon van de hoofdmans Jan van Hulten.

Dat gilde heeft op haar statiedag 21 oktober de heer Wim de Louw gehuldigd. De gildemis werd opgedragen door gildeheer Pastoor Bocken en opgeluisterd door de leden: Piet Mulder, organist en A. v. d. Avoirt, fluit. Na de mis vendelgroet aan de gildeheer, waarna men naar de eerste erehoofdman ging en dat was niemand minder dan de promotor en grote stuw van het gilde, de heer Wim de Louw.

Op de avondbijeenkomst werd hij door Hoofdman van Hulten toegesproken. Hij zei „Vaak door eigen mensen niet begrepen, heeft Wim doorgewerkt, want voor het Gilde was hem niets te veel” en dit was dan ook de reden om hem als erehoofdman te benoemen. Mevrouw de Louw spelde het schild haar man op.

Dank werd ook gebracht aan de heer en mevr. Van den Hoven-Pelgrims als bewoners van de „Gildehoeve” waar het gilde schiet. De wisselbeker van het schieten werd definitief overhandigd aan H. Mulders. Hij was winnaar opgelegd. Vrije hand was voor H. van Dongen.

Een droevig bericht van St. Crispijn is het overlijden van het oudste en trouwste lid, de gildebroeder Antoon van der Gouw op 19 september. Toon heeft de zilveren medaille Oranje Nassau destijds ontvangen wegens zijn verdiensten voor het gilde; hij was 45 jaar lid. Een goede vriend is door het gilde ten grave gedragen.

ORANJEFEESTEN TE NAARDEN. Op zaterdag 8 september hebben de gilden **St. Ambrosius van Baardwijk** en **St. Hubertus van Drunen** deelgenomen aan de Oranjefeesten in de stad Naarden; dit was bij gelegenheid van de bevrijding van de stad Naarden 300 jaar geleden door stadhouder Prins Willem III van Oranje op de Franse troepen, die de stad belegerd hadden. (1673). De twee complete gilden stonden voorop in de optocht die van buiten de stad zou binnen trekken door de Utrechtse Poort.

Over de stadswallen werd de stad betreden en achter de gilden kwam de Prins van Oranje.

Bij aankomst door de Utrechtse poort werd door de heer Toorians het gilde voorgesteld aan de autoriteiten, onder wie de burgemeester van Naarden en de Commissaris van de Koningin van Noordholland, pastoors en dominees, en gevraagd de vendelgroet en eed van trouw te mogen brengen alvorens de Prins in de stad komt. Dit was een waardige manifestatie die veel goodwill heeft gekweekt.

Als de optocht door de stad naar het kamplement op het bastion van de vesting aankomt wordt door de beide gilden opwachting gemaakt om Prins Willem III van Oranje, Stadhouder van Holland en Zeeland, met zijn edelen en veldheren daar te begroeten en te ontvangen.

Toen de hele legeretros met alles wat erbij behoort o.a. ambachtslieden, soldaten, marketsters, etc. binnen was werd voor de Prins een vendelgroet gebracht door beide gilden tegelijk. Hierna had een echt feest plaats in het legerkamp, dat werd onder-

broken door afgewisseld volksdans, muziek en vendelen.

Middelwijd werden aan de gilden door de Prins de herinneringsschilden uitgereikt.

Dit feest was een echte verbroedering, maar ook een huldeblijk aan het Oranjehuis; zo hebben de gilden deze dag willen zien en zij hebben er ook eer van gehad om hun vendels ook eens in het noorden te laten zwaaien en de gilde-gedachte daar hoog te houden.

Op het stadhuis van Naarden had op de middag een **echte** boerentrouwplechtigheid plaats welke werd bekrachtigd door de Prins van Oranje. Hierbij flankeerden de beide koningen en koninginnen van Baardwijk en Drunen het bruidspaar. De Overheden van de gilden stonden in de burgerzaal van het stadhuis voor in- en uitgeleide.

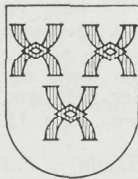
Gevonden :

Op gildefeest te Udenhout een zilveren schild waarop : 13e prijs gildefeest 1928 St. Cath.-St. Barb. Haaren.

Terug te bekomen bij de secretaris van Maasland.

Loon op Zand, 1 december 1973

Jan Toorians, Secr.

Nieuws uit Peelland

Aarle's Gildefeest bijzonder geslaagd

Op 8 en 9 september 1973 werden de kringdagen gehouden van Kring Peelland, waarvan gezegd kan worden dat ze goed geslaagd zijn maar vooral dat ze zich kenmerkten door een fijne broederschapsgeschied.

Het demonstreerde zich al direkt bij de openingsmars door Aarle, toen het Rixtelse Gilde St. Margretha de blauwe schut vooraf ging om via het Heuvelplein naar het feestterrein te trekken. Op het plein was door hen een blauw-witte boom geplaatst, maar zoals Koning Henri van Thiel het zo stelde : „We hebben de boom ook maar onze rode kleur gegeven, met er boven op een Rode Koningsvogel, want jullie hadden het zo druk om alles zelf te doen”.

Ook Burgemeester Mr. Buys, die voor het eerst een kringdag in zijn gemeente mocht begroeten, wees op de goede rivaliteit tussen de Blauw en de Rooi broeders; hij wenste het gilde dan ook veel succes in het schone Aarle-Rixtel.

Kringvoorzitter Alphons Niessen opende de receptie die gegeven werd voor de vele zilveren jubilarissen, waarbij hij bijzonder Mevr. Raymakers-van Alphen betrok; de familie Raymakers heeft immers wel de grote stoot gegeven tot heropleving van de Blauwe Schut.

Velen maakten gebruik van de gelegenheid die hun werd geboden om hun waardering

uit te spreken voor het Jubilerende Gilde.

Zondagmorgen klonken al vroeg de gildetrommen die de gildebreders samen riepen voor de H. Mis in de prachtige barokkerk, een Waterstaatskerk.

Pastoor Tilman verwelkomde de gildebreders en autoriteiten en vertelde dat de prachtige blauwe bloemen kwamen uit de tuin van de Koning der Rooi Schut; ook de gebedenboekjes waren in stijl: blauwe en rode boekjes.

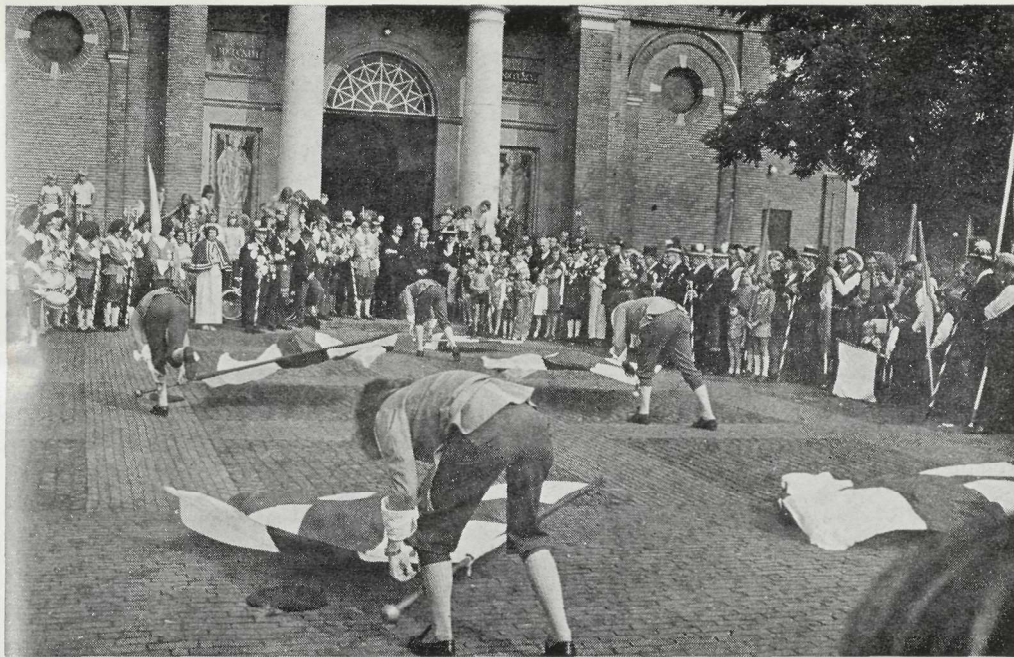
Het kerkkoor zong de wisselende gezangen en in plaats van de preek werd het vendelgebed gedraaid door vendelier van Rixtel en de toepasselijke tekst, afgestemd op O. L. Vrouw, werd door Gerard Barten voorgelezen.

Het bracht de gelovigen in een juiste gildesfeer en de samensteller van het Sint-Joris-vendelgebed, de heer E. Gerrits, was er zeer enthousiast over.

Na een voortreffelijke koffietafel in het Gildehuis had de officiële ontvangst plaats door het gemeentebestuur van Aarle-Rixtel.

De Burgemeester werd door de Helmondse Kringvoorzitter schijnbaar zo uit zijn concentratie getrokken, dat hij de gildebreders welkom heette : „Hier in het Gemeentehuis van Helmond...”

Deze „slipper” van de spreker bracht ook nu weer direct de gildebreders in een fijne

Kringdag Aarle-Rixtel. Vendelgroet na de Gildemis.

(Fotopersbureau Pierre van de Meulenhof)

sleer van ongedwongenheid, die zich de gehele dag liet voelen.

De kilometers lange tocht door het mooie Aarle-Rixtel werd niet door iedereen gewaardeerd, die wel eens verzuchtte: „Hoe warm het was en hoe ver”, maar het nam toch niet weg dat de ruim 90-jarige gildebroeder, de heer Swinkels uit Aarle-Rixtel, de hele weg meetrok.

Het Sint-Catharinagilde Helmond had zijn 85-jarige Cees Grootjen maar bij voorbaat in een „Sjees” doen plaats nemen; hij liet zich koninklijk rondrijden in de verre tocht. Bij de officiële ontvangst op het gemeentehuis had de Opperdeken van de Federatie, Jan v. d. Mortel, een gloedvolle speech gehouden over de geweldige bijdrage die de Brabantse en Limburgse gilden hadden gehad bij het Ere-Front voor H. M. de Koningin bij haar tocht door Den Haag.

Na de officiële opening door de Kringvoorzitter sprak de Federatievoorzitter, Jhr. Mr. J. Smits van Oyen, zijn waardering uit voor de activiteiten van de Gildebroeders op de huidige dag.

Zoals 's morgens de eed van trouw was gebracht aan het geestelijk gezag, werd nu aan Burgemeester Mr. Buys de eed van trouw gebracht aan het wereldlijk gezag; de massale vendelgroet onderschreef de trouw der gildebroeders aan de vele mooie tradities die in het gilde zijn blijven voortbestaan.

Naast de Peellandse gilden waren er nog 8 gilden buiten de kring op deze zonnige dag aanwezig, welke ook vele mooie schilden als prijs naar huis mee mochten nemen.

MARINUS HURKMANS, koning in zijn eigen gilde.

Kermismaandag was het koningschieten in Lierop, nu bij het gilde O.L. Vrouw van de Zeven Weeën. De dag werd begonnen met een mooie gildemis in de prachtige koepelkerk van Lierop, waarbij ook aanwezig was de beschermheer, oud-notaris van Alphen, Deken van het Colveniersgilde te Helmond. Voor het koningschieten was grote belangstelling en iedereen hoopte en verwachtte dat de Hoofdman van het gilde, Marinus Hurkmans, koning zou worden van zijn eigen gilde. Want als vice-voorzitter van de kring had hij zich al eens koning geschoten van het Sint-Hubertusgilde Liessel. Nadat hij was afgeschoten schonk hij het Sint-Hubertusgilde een fraai schild, maar ook aan zijn eigen gilde hetzelfde schild met draagketting als herinnering aan zijn koningschap in Liessel. Nauwelijks was hij daar koning „af”, of hij schoot zich koning bij het Sint-Lambertusgilde Someren-Eind; ook dat gilde heeft er nooit spijt van gehad een „vreemde” koning te hebben. Want zoals reeds in De Gildetrom vermeld is, stapte hij naar Jan Andriessen te Helmond om een „skonne vogel” te laten maken, want het Sint-Lambertusgilde was nog steeds niet in het bezit van een zilveren papegaai; het kreeg hem nu aangeboden door zijn Oud-koning met zelfs nog een schildje eraan.

Nadat burgemeester Roels, de pastoor van Lierop en gem. sekretaris Molenaars de boom hadden vrijgeschoten, begon de strijd om het koningschap. Maar ook hier werd het niet cadeau gedaan, want er waren al

meer dan 100 kogels in de vogel gejaagd, voor deze blijk gaf dat hij zijn plaats prijs wilde geven, maar aan wie? Bij de laatste schoten bleek dat het een Hurkmans moest worden, want vader Marinus en zoon Piet konden zeggen: wie hem raakt is de koning. Het was vader Marinus die zijn laatste kans waarnam en met een goed gericht schot de vogel omlaag deed duikelen. Het kringbestuurslid Jan van de Laar, Hoofdman van het Sint-Jorisgilde uit Someren feliciteerde namens het kringbestuur het gilde en de gemeente Lierop met zijn koning. Want Someren en Lierop vormen één gemeente en iedereen weet dat, als er iets te doen is, de familie Hurkmans klaar staat om te helpen. En dat het hele kerkdorp blij was bleek al direkt toen het bekend was, maar nog meer toen de receptie ging beginnen. Stel je even voor: het complete O.L. Vrouwegilde met het Sint-Anthoniusgilde uit Lierop en daarnaast het Sint-Hubertusgilde uit Liessel en het Sint-Lambertusgilde uit Someren-Eind waren aanwezig om de nieuwe koning hulde te brengen. Ja, en wie zal er niet geweest zijn; we zullen maar geen namen noemen, want iedere Lieroppenaar is er zeker geweest en de kastelein van het gildehuis had uiteindelijk nog een zaaltje kunnen vrijmaken om het gilde zijn feestavond te kunnen geven. De laatste spreker was de kringvoorzitter, die toen pas kans zag om de jubilaris te komen feliciteren: het liep toen al in de late uurtjes.

Sint-Jorisgilde Deurne neemt een nieuw schuttersveld in gebruik.

Zaterdag 25 augustus 1973 zal een belangrijke datum blijven in de annalen van dit zeer actieve gilde. Reeds jaren werd uitgezien naar een nieuw schietterrein voor het gilde en dank zij de gulle gave van architect G. Hurkmans, die het gilde 4 complete schutsbomen aanbood, werd met medewerking van het gemeentebestuur de hartewens van het gilde vervuld.

Met een plechtige gildemis, opgedragen door pastoor C. Gerris, waarbij aanwezig waren de beschermheer Dr. H. v. Doorne, de kringvoorzitter en sekretaris en het volledige gilde, werd de dag begonnen, waarna het gilde optrok naar het gildehuis Van Baars,

Het Keizerpaar J. van Rooy, het Ere-Koningspaar A. Niessen en het Koningspaar A. van Ooyen in het gildehuis voor de receptie.

waar een voortreffelijke koffietafel werd aangeboden door het Keizerspaar van Rooy. Met auto's en busjes werd gereden naar het schietterrein, dat midden in de bossen van Klein Brugge gelegen is, daar stelde het gilde zich op voor de inzegening en ingebruikname van de schutsboom. Pastoor Gerris begon de inzegening met te stellen, dat onze moeder de H. Kerk vele gebeden kende maar geen inzegening van een schutsboom, hetgeen niet wegnam dat hij met een zeer toepasselijk gebed de inzegening verrichtte. Hoofdman Toon Engelen, die begonnen was allen van harte welkom te heten, gaf daarna het woord aan burgemeester Hoebens. De burgemeester, die de laatste tijd nogal vaak door het gilde „aan het werk was gezet”, had gaarne deze uitnodiging aanvaard, opdat het gilde naast zijn activiteiten bij elk dorpsfeest nu ook eens zelf aan zijn trekken kon komen door de schietsport. Kringvoorzitter A. Niessen feliciteerde namens het kringbestuur het gilde met dit prachtige schietterrein en wenste hen vele genoeglijke uren. Nadat de boom door de pastoor en de burgemeester was „gevierd”, werd met grote spanning de uitslag tegemoet gezien. Wie zou koning worden? Bij het 85ste schot moest de zwaar gehavende vogel uiteindelijk zijn hoge standplaats verlaten en kon de gelukkige schutter A. van Ooyen zich koning gaan noemen.

Terwijl enkele gildebroeders wegreden om Mevr. van Ooyen te gaan halen, werd gestreden om de Ere-titel. Wie zou koning van Ere worden? De strijd was van het begin af spannend, omdat er veel waren, die deze titel wilden veroveren.

Het kringbestuur, nog versterkt door Willem Meulendijks, Oud- en Ere-koning Co Vermeer en de heren Dijkstra en Hurkmans waren wel de meest serieuze kandidaten; de heer Vermeer gaf wel zo'n voltreffer dat iedereen dacht: nu is het gebeurd, maar de vogel bleef waar hij zat. Toen was het nog maar een kwestie van raken en dat deed toen de kringvoorzitter, die zich met het 93ste schot Koning van Ere mocht noemen. Het koningspaar en de koning van Ere werden toen met het nodige ceremonieel geïnstalleerd. Op de Markt stelde de gildestoet zich weer op en werd van hier af begeleid door het Sint-Anthoniusgilde Well, waarmee het Sint-Jorisgilde nauw contact heeft; zij brachten aan het gildehuis de nieuwe koning de vendelgroet (de kringvoorzitter was even naar Someren, ook bij het Sint-Jorisgilde, waar plaatselijke schietwedstrijden plaats hadden om de Prinses-Anne-Mieke-beker en de wisseltrofee). 's-Avonds in het gildehuis werd de koningsreceptie gehouden, waarbij de oud-koning de heer Dijkstra en de oud-erekoning de heer Vermeer hun koningsschild aanboden. De heer G. Hurkmans, voor wie de ertitel niet was weggelegd, bood naast de bomen ook nog een zilveren schild met inscriptie aan als herinnering aan deze dag. Namens het koningspaar sprak als laatste de Koning van Ere, die dank uitbracht aan allen die meegewerkt hadden om deze dag te doen slagen, in het bijzonder wel vader en zoon Engelen.